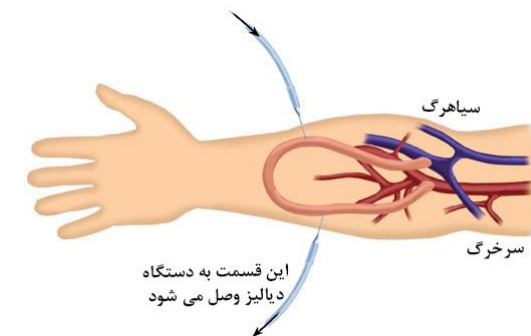

بیمارستان شهید اشرفی خمینی شهر

دسترسی به عروق همودیالیز (گرافت)

تهیه کننده: واحد آموزش سلامت

تایید کننده: کمیته آموزش بیمار

منابع: ClinicalKey, WebMD, Mayo clinic

❖ شرح

وقتی کلیه‌های شما نارسا می‌شوند، همودیالیز یا تصفیه خون مصنوعی مواد زائد و آب اضافی را از خون شما خارج می‌کند. قبل از اینکه همودیالیز انجام شود، باید بین خون موجود در رگ‌های شما با دستگاه همودیالیز ارتباط برقرار شود. راه‌های دسترسی عروقی اجازه می‌دهد تا خون شما از خلال لوله‌هایی نرم، به سمت دستگاه دیالیز حرکت کند تا در آنجا پس از عبور از صافی‌های خاص، تصفیه شده و به بدن شما بازگردد.

❖ راه‌های دسترسی عروقی

سه نوع مختلف راه دسترسی عروقی برای انجام همودیالیز وجود دارد:

- ✓ فیستول
- ✓ گرافت
- ✓ کاتتر

پزشک در مورد محاسن و معایب هر کدام از این روش‌ها برای شما توضیح می‌دهد و حداقل ۶ ماه قبل از زمان شروع دیالیز، شما را به جراحی که در زمینه ایجاد راه دسترسی عروقی برای همودیالیز تخصص دارد، معرفی می‌کند. جراح وضعیت شما را ارزیابی و به شما کمک می‌کند تا بهترین راه دسترسی عروقی را انتخاب کنید.

❖ گرافت

دومین انتخاب برای دسترسی عروقی، گرافت است. گرافت چند هفته قبل از نیاز به شروع دیالیز ایجاد می‌شود. در این مدت گرافت وقت کافی برای آماده شدن دارد.

❖ عوارض احتمالی

- ✓ عفونت
- ✓ تشکیل لخته یا ضعیف شدن جریان خون
- ✓ خونریزی از محل گرافت
- ✓ کاهش جریان خون در دستی که گرافت دارد. علائم کاهش جریان خون عبارتند از: احساس کرختی، سردی یا ضعف در دست با انگشتان آبی رنگ یا ایجاد زخم در نوک انگشتان

❖ چگونگی ایجاد گرافت

پزشک متخصص طی یک جراحی کوچک، بین یک ورید یا سیاهرگ و شریان نزدیک آن، به وسیله یک لوله مصنوعی ارتباط برقرار می‌کند. گرافت معمولاً در ساعد یا در قسمت بالایی بازو قرار داده می‌شود. گاهی، گرافت در ساق پا یا دیواره قفسه سینه قرار داده می‌شود. گرافت‌ها به طور کلی بعد از جراحی، حداقل دو هفته زمان نیاز دارند، تا قابل استفاده باشند.

❖ مزایای گرافت

- ✓ یکی از مزایای مهم گرافت این است که در صورت آماده شدن جریان خون بسیار خوبی فراهم می‌کند که این امر در روند دیالیز بسیار مهم است.

❖ معایب گرافت

- ✓ نسبت به فیستول طول عمر کمتری دارد.
- ✓ بیشتر از فیستول مستعد عفونت می‌باشد.
- ✓ بعد از جراحی، حداقل ۲ هفته زمان جهت استفاده، نیاز دارد.

- ✓ تشکیل لخته مشکلی است که ممکن است به جراحی یا سایر روش‌های درمانی نیاز داشته باشد.
- ✓ برای اتصال به دستگاه دیالیز لازم است به گرافت سوزن زده شود.

❖ مراقبت

- ✓ دست دارای گرافت را به طور مداوم بی حرکت نگه ندارید.
- ✓ برش جراحی و محل گرافت را تمیز و خشک نگه دارید.
- ✓ تا چند روز پس از عمل، اندام مربوطه بالاتر نگهداشته شود.
- ✓ تا ۱۴-۱۰ روز پس از جراحی از بلند کردن اجسام سنگین و انداختن کیف سنگین بر روی دوش خودداری کنید.
- ✓ از کنترل فشار خون، خون‌گیری و تزریق در اندام گرافت‌دار اجتناب نمایید. اجازه ندهید که از دست شما خون‌گیری کنند یا دارویی در عروق دست شما تزریق کنند.
- ✓ روی دست گرافت‌دار نخوابید.
- ✓ از بستن دستبند و ساعت و پوشیدن لباس تنگ خودداری نمایید.
- ✓ از خوردن داروهای پایین آورنده فشارخون بدون مشورت با پزشک بپرهیزید.
- ✓ جهت اطمینان از باز بودن گرافت با قرار دادن انگشتان روی آن، عبور خون را به صورت لرزش کنترل کنید.
- ✓ اگر در محل گرافت، زخم، تورم، قرمزی یا گرمی‌مشاهده شد به پرسنل دیالیز اطلاع دهید. این علائم می‌تواند نشانگر عفونت باشد.
- ✓ تا زمان التیام زخم جراحی گرافت می‌توانید دوش بگیرید ولی داخل وان و استخر نمی‌توانید بروید.

- ✓ موقع دوش گرفتن روی گرافت را بپوشانید. از پرسنل دیالیز در مورد روش تهیه این پوشش‌ها سوال کنید.
- ✓ محل گرافت را روزانه با صابون ضد باکتری بشویید. از تیم مراقبتی دیالیز خود بخواهید تا صابون خوبی به شما معرفی کنند.
- ✓ قبل از هر بار دیالیز محل گرافت را بشویید.
- ✓ محل گرافت را نخارانید. ناخن‌های شما می‌تواند منبع عفونت باشد.
- ✓ در طی دیالیز به سمت محل گرافت سرفه یا عطسه نکنید.
- ✓ اگر بعد از خارج کردن سوزن‌ها، خودتان روی گرافت را نگه داشته اید، یک دستکش تمیز بپوشید و از گاز تمیز استفاده کنید.
- ✓ برای توقف خونریزی، بعد از خارج کردن سوزن‌ها، روی محل گرافت به آرامی فشار وارد کنید. فقط جایی را که سوزن قرار داشته فشار دهید. هرگز بالای محلی که سوزن قرار داشته فشار وارد نکنید.
- ✓ از پرسنل دیالیز بخواهید که در مورد روش پیشگیری از عفونت و حفظ عملکرد مناسب گرافت به شما آموزش دهند.
- ✓ در حین دیالیز و بعد از آن پانسمان گرافت حتما تمیز و خشک باشد.
- ✓ هنگام اتصال یا جدا شدن از دستگاه دیالیز ماسک جراحی بزنید.
- ✓ در هنگام دیالیز از تکان دادن شدید دست دارای گرافت خودداری کنید زیرا موجب پاره شدن آن می‌گردد.
- ✓ محل جراحی گرافت را از نظر خونریزی کنترل کنید.

- ✓ در صورت خونریزی از گرافت به آرامی با یک گاز تمیز روی آن را فشار دهید تا خونریزی متوقف شود و اگر خونریزی بیشتر از ۲۰ دقیقه طول کشید به پزشک یا پرسنل دیالیز اطلاع دهید.
- ✓ وسیله مناسب برای پانسمان گرافت در منزل داشته باشید تا در صورت نیاز بتوانید پانسمان آن را تعویض کنید.

❖ در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

- ✓ احساس تنگی نفس
- ✓ ایجاد علائمی شبیه آنفولانزا
- ✓ درجه حرارت بالای ۳۸ درجه و لرز
- ✓ احساس درد قرمزی، درد، تورم یا احساس گرمی در محل جراحی
- ✓ خونریزی از محل گرافت